

«ՀԱՆՔԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԱԶԴԱԿԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԸ՝ ԱՃԹՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԼԻԱՐԺԵՔ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԸ» ԾՐԱԳԻՐ

27-29 հունիս, 2019 թ.

ՄԵՂՐԻ

ԱԳԱՐԱԿ

ԿԱՐՃԵՎԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հ. Ի. ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

ՀՀ ԱՃԹՆ ԲՇԽ-ի քաղ. հասարակության
խմբակցության անդամ, ԵՊՀ դոցենտ, Է.գ.թ.

E-mail: harutyunmovsisyan84@gmail.com

«Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնությունը» բնական պաշարների բաց և հաշվետու կառավարումը իրթանող միջազգային կազմակերպություն է:

Ի՞նչ է Արդյունահանող Ճյուղերի Թափանցիկության Նախաձեռնությունը

ԱՃԹՆ – EITI

www.eiti.am

www.eiti.org

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
anticorruption center

ENGAGED
CITIZENRY
RESPONSIBLE
GOVERNANCE

Հ. Մովսիսյան

Տեղեկատվական հոլովակ - <https://youtu.be/vTMQnGs9P9k>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
anticorruption center

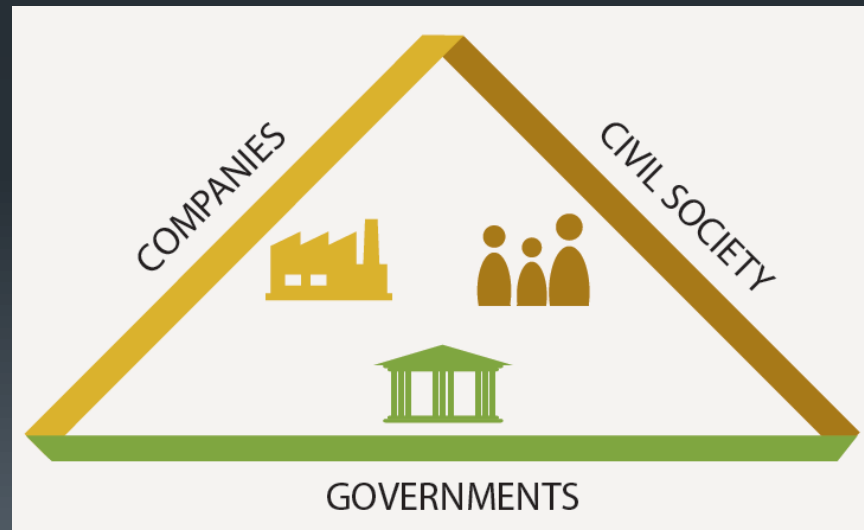
ENGAGED
CITIZENRY
RESPONSIBLE
GOVERNANCE

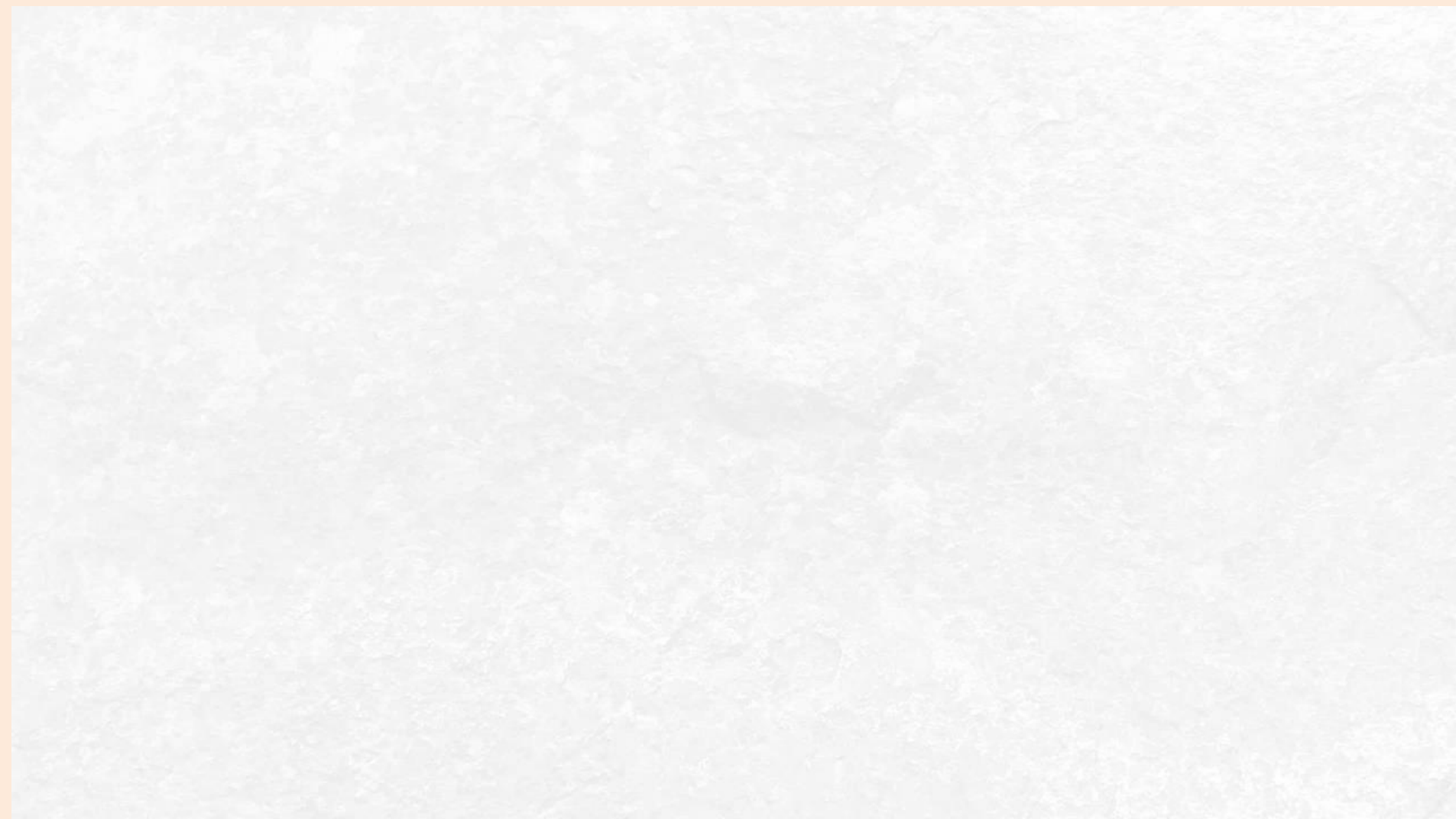
Հ. Մովսիսյան

Ո՞ւմ կողմից է կառավարվում ԱՃԹՆ-ի գործընթացը

ԱՃԹՆ ԲՇԽ (MSG) Բազմաշահառու խումբ

Տեղեկատվական հոլովակ - <https://youtu.be/zoEQ1GiYuxo>

ԱՃԹՆ-ի հայաստանյան գործընթացը

Տեղեկատվական հոլովակ - <https://youtu.be/Q2RLKSn6AZk>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
anticorruption center

ENGAGED
CITIZENRY
RESPONSIBLE
GOVERNANCE

NEW INFORMATIONAL POLICY IN ECOLOGY

Հ. Մովսիսյան

30 հունվարի, 2019 թ.
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՃԹՆ-ի
առաջին ազգային զեկույց (2018)
2016 և 2017 թթ. տեղեկատվությամբ

<https://www.eiti.am/hy/annual-reports/2018/>

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱՐԴՅՈՒՆԱՀԱՆՈՂ ՃՅՈՒՂԵՐԻ
ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՁԵՒՆՈՒԹՅԱՆ (ԱՃԹՆ)
ԶԵԿՈՒՅՑ

2016-2017

Ներածություն

1. ԱՃԹՆ-ի զեկույցի կազմման մեթոդաբանությունը և շրջանակը
2. Հանքարդյունաբերության ոլորտի նկարագրություն
3. Հանքարդյունաբերության ոլորտում ՀՀ օրենսդրական եվ ինստիտուցիոնալ համակարգը, հանքարդյունահանման թույլտվությունների տրամադրման և պայմանագրերի կնքման ընթացակարգերը
4. Համադրման գործընթացը
5. ԱՃԹՆ-ի հաշվետվողականության գործընթացի բարեփոխման վերաբերյալ առաջարկություններ
6. ԱՃԹՆ զեկույցի շրջանակներում արձանագրված բացահայտումներ

Հավելվածներ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- ✓ Հայաստանը 2017թ.-ից Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության (ԱՃԹՆ) թեկնածու երկիր է:
- ✓ ԱՃԹՆ-ն միջազգային ստանդարտ է, որի պահանջների կատարումը պարտադիր է Հայաստանի կողմից:
- ✓ Ստանդարտի համաձայն հանքարդյունաբերության ոլորտի վերաբերյալ բացահայտման ենթակա տեղեկատվությունն ամեն տարի երկրի կողմից հրապարակվում է ԱՃԹՆ-ի ազգային զեկույցում և/կամ պաշտոնական հասանելի աղբյուրներում:
- ✓ ԱՃԹՆ-ի ներդրման գործընթացը կառավարվում է բազմաշահառու խմբի (ԲՇԽ) կողմից: Հայաստանի ԱՃԹՆ ԲՇԽ-ն կազմված է կառավարության 6, հանքարդյունահանող կազմակերպությունների 4 և քաղաքացիական հասարակության 5 ներկայացուցիչներից:
- ✓ ԲՇԽ-ում որոշումներն ընդունվում են բոլոր կողմերի համաձայնության (կոնսենսուս) միջոցով:
- ✓ ՀՀ ԱՃԹՆ-ի առաջին ազգային զեկույցը (2018թ.) իր մեջ ներառում է 2016 և 2017 թթ.-ի մետաղական հանքարդյունաբերության ոլորտին առնչվող հիմնական տեղեկատվությունը (արդյունահանման և արտահանման ծավալներ, ֆինանսական հոսքեր և այլն):
- ✓ Հայաստանյան ԱՃԹՆ-ի գործընթացի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը հասանելի է պաշտոնական կայք էջում www.eiti.am:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՃԹՆ-Ի 2019-2020 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հանքարդյունաբերության ոլորտի վերաբերյալ իրազեկվածության ապահովում

Հանքարդյունաբերության ոլորտի վերաբերյալ թափանցիկության և հաշվետվողականության բարձրացում, թափանցիկության և հաշվետվողականության ստանդարտի տարածում Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի շրջանակի ընդլայնման միջոցով

Պատասխանատու հանքարդյունաբերության մշակույթի կատարելագործում՝ միջազգային լավագույն փորձի կիրառման, իրավական կարգավորումների բարելավման միջոցով

Պատասխանատու ներդրողների համար մրցակցային ներդրումային միջավայրի բարելավում

Ոլորտի շահառուների ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացում, ոլորտի տվյալների համակարգային բացահայտման մշակույթի ամրապնդում

2019-2020 ԹԹ. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Մատչելի և ժամանակին տեղեկատվության ապահովում

Հաշվետվողականության և հանրային վերահսկողության բարձրացում,
կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցում

- Իրական սեփականատերերի բացահայտման հանրային ռեգիստրի ստեղծում և իրական սեփականատերերի մասին տեղեկատվության հանրայնացում
- Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի թեկնածության/անդամակցության կարգավիճակի ապահովում
- ԱՃԹՆ-ի ստանդարտին համապատասխան ԱՃԹՆ-ի զեկույցի կազմում

Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի շրջանակի ընդլայնում, ՀՀ իրավական դաշտի ուսումնասիրություն և իրավական անհամապատասխանությունների և բացերի բացահայտման նպատակով

Պատասխանատու հանքարդյունաբերության գործելաոճի ներդրում համաձայն ճանապարհային քարտեզի՝ հաշվի առնելով լավագույն միջազգային փորձը

ԱՃԹՆ-ի ԲՇԽ-ի և շահագրգիռ մարմինների կարողությունների հզորացում, ԱՃԹՆ-ի մեյնսթրիմինգ, տվյալների համակարգային բացահայտման խրախուսում

ԸՆԴԵՐՔՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ ԵՎ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԱՃԹՆ

www.eiti.am

Առցանց
հաշվետվության
համակարգ

www.reports.eiti.am

Հանրապետական
երկրաբանական
ֆոնդ

www.geo-fund.am

ՀՀ Տարազբային
գարգացման և
ենթակառուցվածքների
նախարարություն

www.mtad.am

ՀՀ Էներգետիկ
ենթակառուցվածքների և
բնական պաշարների
նախարարություն
(բնական պաշարներ)

www.minenergy.am

ՀՀ Շրջակա
միջավայրի
նախարարություն

www.mnp.am

Շրջակա
միջավայրի
մոնիթորինգի և
ստեղծակառուցվածքային
կենտրոն

www.armmonitoring.am

ԻՐԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԵՐԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄԸ տեղեկատվական հոլովակ - <https://youtu.be/RL-DrQDNrv0>

«ԱԳԱՐԱԿԻ ՊՄԿ» ՓԲԸ-ի
(Ազարակի պոլիս-մոլիբդենային հանքավայր)
2016 և 2017 թթ.

գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվությունն ըստ
ընդերքօգտագործողի կողմից ներկայացված
հրապարակային հաշվետվությունների
և ՀՀ ԱՃԹՆ-ի զեկույցի

<https://reports.eiti.am/hy/>

<https://www.eiti.am/hy/annual-reports/2018/>

2017թ. տարեկան շրջանառությունը – 15 047 601 174 ՀՀ դրամ

Պետական բյուջեի նկատմամբ հաշվարկված «հարկերը և վճարները».

2016 – 2 647 279 311 ՀՀ դրամ; 2017 – 2 387 914 063 ՀՀ դրամ

Փաստացի վճարված «հարկերը և վճարները». 2016 - 1 629 297 463 ՀՀ դրամ, 2017 - 622 913 006 ՀՀ դրամ

Աշխատատեղեր. 2016 – 924 մարդ; 2017 – 979 մարդ

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

տեսակ	2016 թ.	2017 թ.
Պղնձի խտանյութ	30 536 տոննա 12 040 428 252 ՀՀ դր	28 979 տոննա 12 700 657 451 ՀՀ դր
Մոլիբդենի խտանյութ	425 տոննա 1 097 300 293 ՀՀ դր	449 տոննա 1 063 143 936 ՀՀ դր

* Ծավալը (տ) նշված է խոնավ քաշով

ԻՐԱՑՈՒՄ ՆԵՐՔԻՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ

տեսակ	2016 թ.
Մոլիբդենի խտանյուր	251 տոննա 707 673 860 ՀՀ դր Առանց ԱԱՀ
Ալափմետ ՓԲԸ	147 տոննա
Մաքուր երկաթի գործարան ԲԲԸ	104 տոննա

* Ծավալը (տ) նշված է խոնավ քաշով

ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄ

տեսակ	2016 թ.	2017 թ.
Պղնձի խտանյութ. Չինաստան	31 118 տոննա 10 515 476 335 ՀՀ դր	28 237 տոննա 13 537 225 340 ՀՀ դր
Մոլիբդենի խտանյութ. Եվրոպական Միություն	166 տոննա 339 289 390 ՀՀ դր	448 տոննա 1 510 375 834 ՀՀ դր

* Ծավալը (տ) նշված է խոնավ քաշով

ՀԱՐԿԵՐ, ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎՃԱՐՆԵՐ, ՏՈՒԳԱՆՔՆԵՐ

տեսակ	2016 թ., ՀՀ դր	2017 թ., ՀՀ դր
Շահութահարկ (ոչ ռեզիդենտի)	Հշվրկ. 32 955 032 Վճր. 32 860 000 Հշվնց. 413 070	233 061 653 75 500 000 56 883 761
Եկամտահարկ	Հշվրկ. 802 735 408 Վճր. 703 004 000 Հշվնց. 114 007 452	881 606 359 64 400 000 801 290 711
Ավելացված արժեքի հարկ (ԱԱՀ)	Հշվրկ. 643 222 181 Վճր. 549 670 263 Հշվնց. - 298 487 514 Վրդրձ. 1 167 370 192	382 462 214 207 493 291 - 1 721 357 368 0
Ակցիզային հարկ	Հշվրկ. 21 116 700 Վճր. 32 075 200 Հշվնց. 7 027 200	0 0 2 500 017
Մաքսատուրք և այլն	Վճր. 29 264 020	34 564 688

ԸՆԴԵՐՔՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐ

տեսակ	2016 թ., ՀՀ դր	2017 թ., ՀՀ դր
Ռոյալթի	Հշվրկ. 443 343 149 Ստ.ակտ 698 805 388 Վճր. 306 100 000 Հշվնց. 134 252 862	877 533 442 - 274 631 715 676 297 106
Բնապահպանական վճարներ (հարկեր)	Հշվրկ. 6 108 401 Վճր. 5 460 000	11 751 859 Հշվնց. 6 208 952
Բնապահպանական վճարներ (ներմուծում)		
ԵԱՏՄ երկրներից	Վճր. 100 000	420 000
ԵԱՏՄ անդամ չհամարվ. երկրն.	Վճր. 28 000	468 000
ՇԱԹՎ Պետական տուրք	10 000 000	10 000 000
ՇՄՊ դրամագլխի համալրման (ռեկուլտիվացիոն) վճար Բազա յին չափը՝ 428 690 000 դր	Հշվրկ. 26 027 607 Վճր. 0	26 027 607 0

ՏԻՄ ՎՃԱՐԱԾ ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՆԵՐ

Տեսակ / Համայնք	2016 թ., ՀՀ դր	2017 թ., ՀՀ դր
Գույքահարկ (վճարված). Մեդրիի հ/պ (Ագարակ, Կարճևան)	4 180 807 2 869 632 (01/2017թ.)	6 961 890 2 938 985 (01/2018թ.)
Հողի հարկ (վճարված). Մեդրիի հ/պ (Ագարակ, Կարճևան, Վարհավարի, Մեդրի)	36 326 23 786 (01/2017թ.)	60 112 23 786 (01/2018թ.)
Վարձակալ. վճար (հողամաս) Մեդրիի հ/պ (Կարճևան) Մեդրիի հ/պ (Կուրիս) Մեդրիի հ/պ (Մեդրի)	12 982 005 19 701 225 2 980 528	Ընդհանուր 31 723 513

ՀԱՏԿԱՑՈՒՄՆԵՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ

Համայնք / նպատակ	2016 թ., ՀՀ դր	2017 թ., ՀՀ դր
Ընդհանուրը՝ Մեղրիի հ/պ (Ազարակ)	25 000 000	63 500 000
Հ/Ա Պայմանագրով սահմանված ՄՏԶՊ՝ Ազարակ քաղաքի սոցիալ-տնտեսական ծրագրերին մասնակցություն	6 500 000	6 500 000
ԸՕ-ի կողմից անհատույց օտարում՝ Ազարակ քաղաքի սոցիալ-տնտեսական ծրագրերին մասնակցություն	8 500 000	57 000 000
ԸՕ-ի կողմից անհատույց օտարում՝ Մանկական զբոսայգու շին. աշխատ. իրականացնելու համար	10 000 000	-

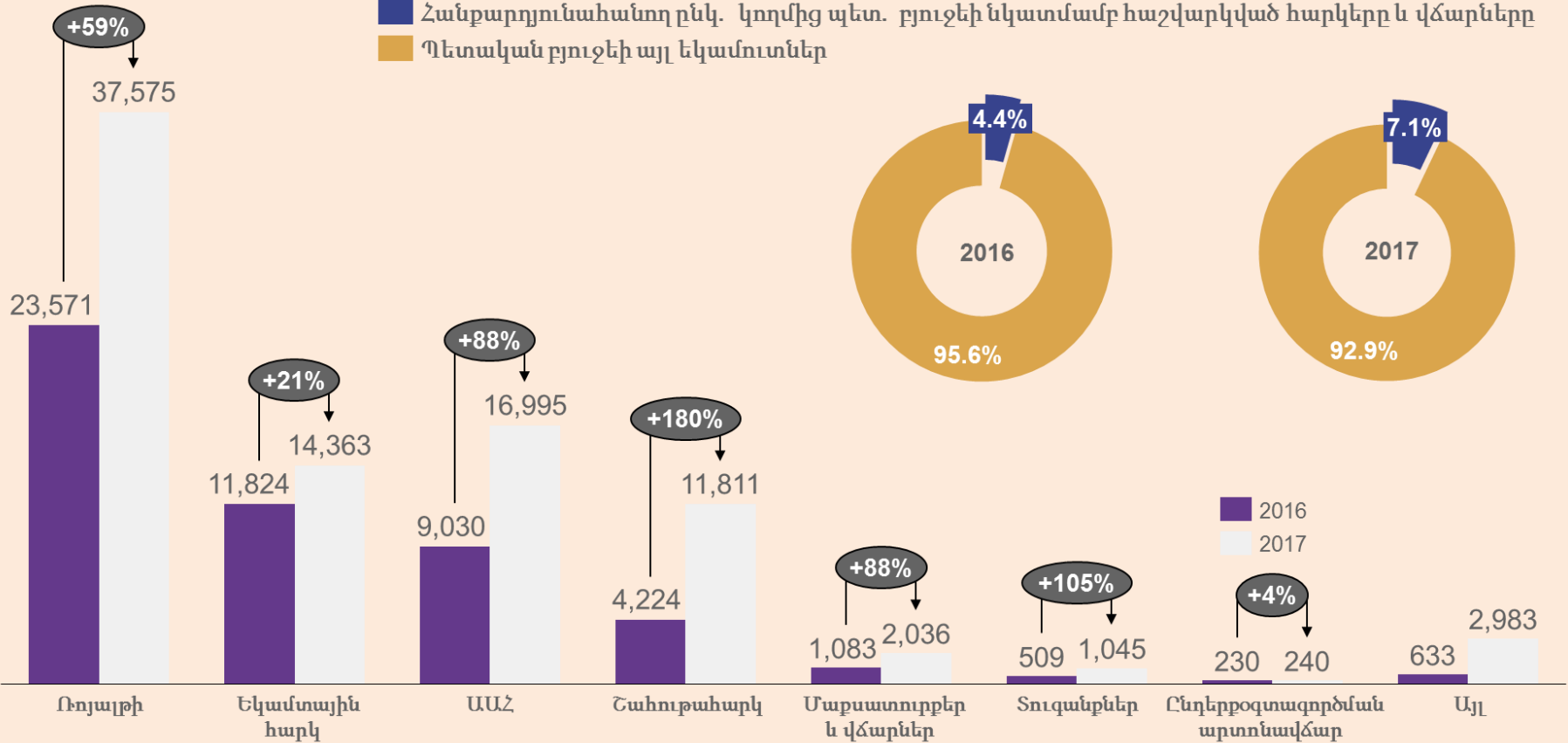
ԱՆՀԱՏՈՒՅՑ ՕՏԱՐՈՒՄՆԵՐ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ԵՎ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ

Անհատույց օտարում	2016 թ., ՀՀ դր	2017 թ., ՀՀ դր
Ազարակի թիվ 1 մ/մանկապարտեզ ՀՈԱԿ (ֆինանս.)	1 000 000	1 700 000
Արարատյան Հայրապետական Թեմ (ֆինանս.)	2 000 000	-
Նվիրիր կյանք ԲՀ (ֆինանս.)	1 000 000	1 000 000
ՀՀ Երկրապահ Կամավորական. Մեղրիի Շրջ. բաժանմունք (ֆինանս.)	883 682	100 000
Ազարակի ՊՄԿ ՓԲԸ արհեստակցական կազմակերպություն (ֆինանս.)	1 629 000	4 335 000
Մեղրիի ՀՓՁ-ին (ոչ ֆինանսական)	-	1 530 664
Ընդամենը ոչ առևտրային իրավաբանական անձանց՝	6 512 682	8 665 664
Ընդամենը՝ ֆինանսական անհատույց օտարում ֆիզիկական անձանց	10 202 475 (18 անձ)	8 203 790 (23 անձ)

ՀԱՇՎԱՐԿՎԱԾ ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՆԵՐ. ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ

■ Հանքարդյունահանող ընկ. կողմից պետ. բյուջեի նկատմամբ հաշվարկված հարկերը և վճարները
 ■ Պետական բյուջեի այլ եկամուտներ

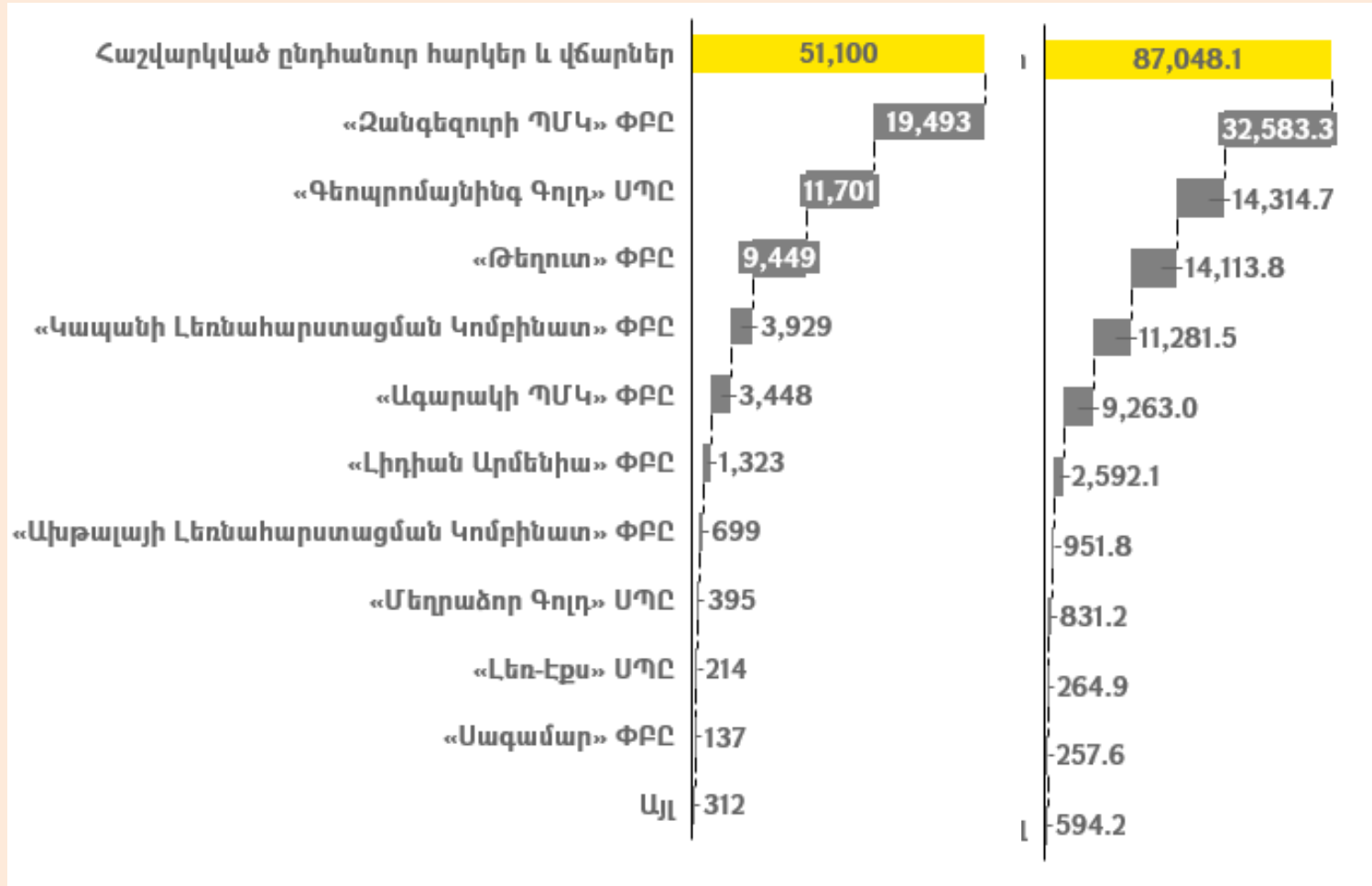
- Աղբյուրը՝ մետաղական հանքաքար արդյունահանող ընկերությունների հաշվետվություններ (ՀՀ ԱՃԹՆ զեկույց)
- մին ՀՀ դրամ

Մետաղական հանքաքար արդյունահանող ընկերությունների՝ պետական բյուջեի նկատմամբ հաշվարկված հարկերը և վճարները, մլն ՀՀ դրամ

2016

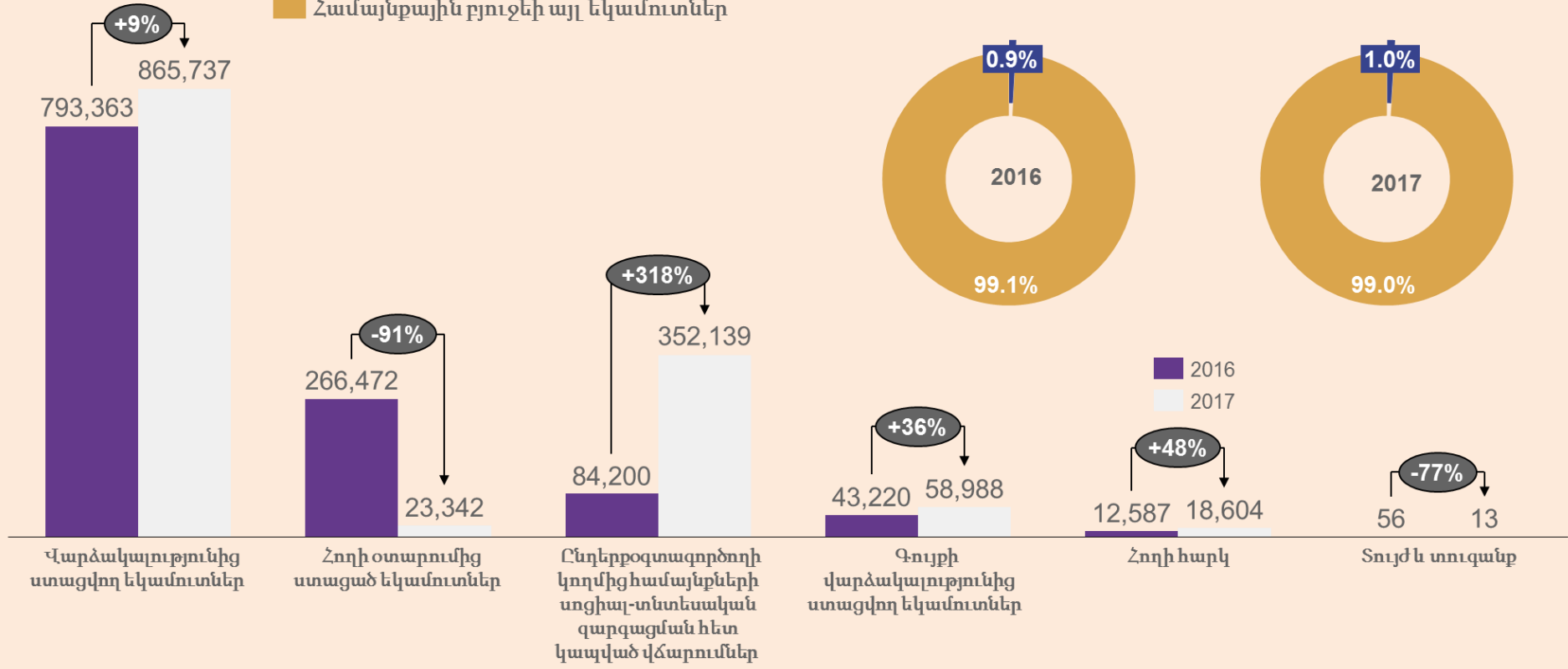
2017

Աղբյուր՝ ՀՀ ԱՃԹՆ զեկույց. Ըստ ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ-ի կողմից տրամադրված տեղեկատվության

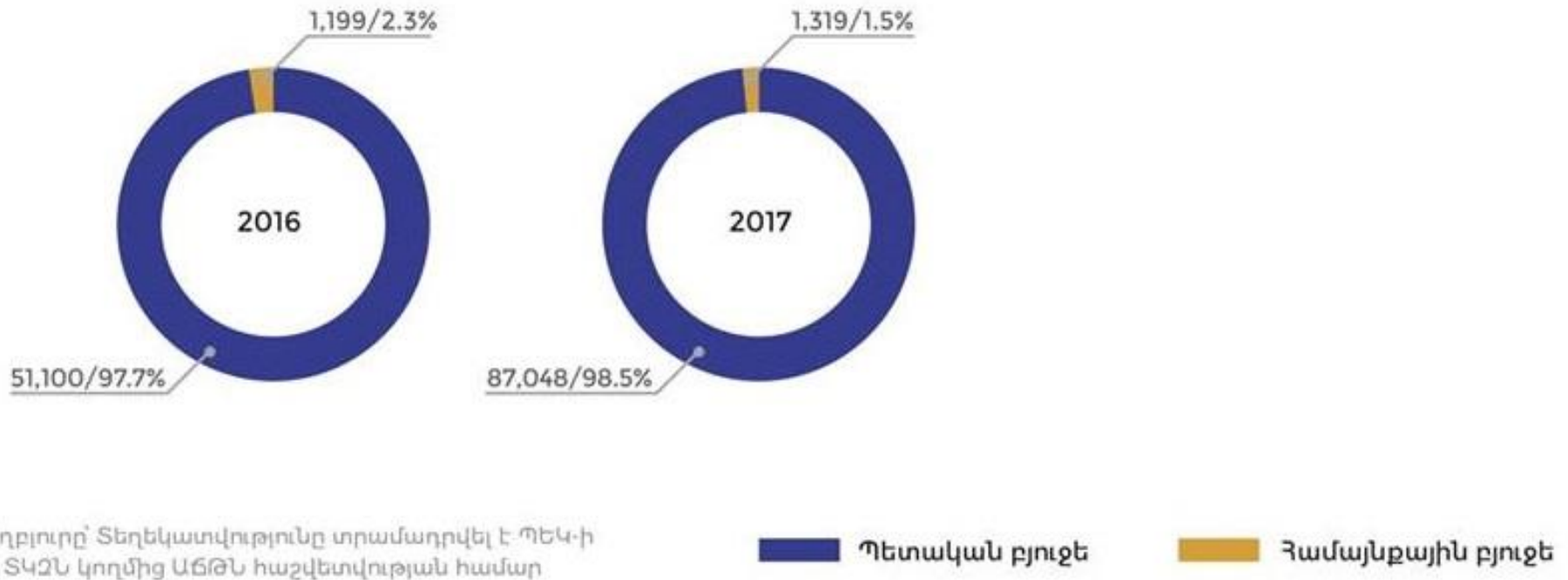
ՀԱՇՎԱՐԿՎԱԾ ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՆԵՐ. ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆՆԵՐ

■ Հանքարդյունահանող ընկ. կողմից համայնքային բյուջեի նկատմամբ հաշվարկված հարկերը և վճարները
 ■ Համայնքային բյուջեի այլ եկամուտներ

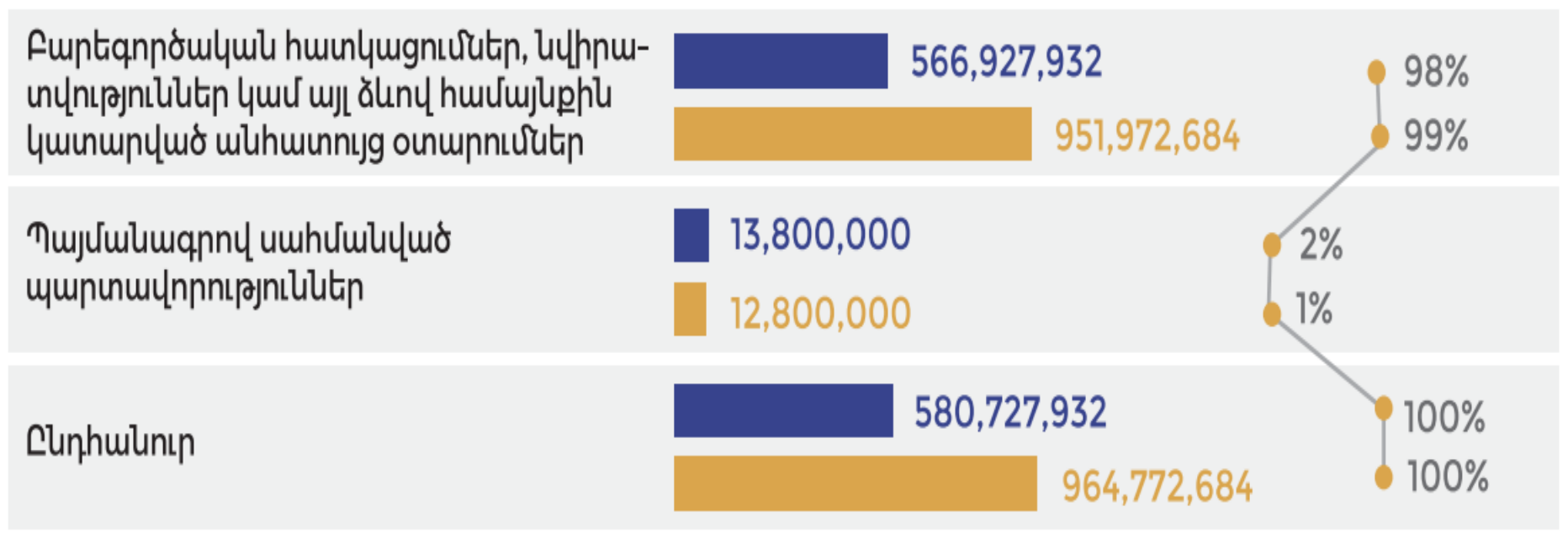

- Աղբյուրը՝ մետաղական հանքաքար արդյունահանող ընկերությունների և ՀՀ ՏԿԶՆ հաշվետվություններ (ՀՀ ԱՃԹՆ զեկույց)
- հազար ՀՀ դրամ

Ընկերությունների կողմից պետական և համայնքային բյուջեների նկատմամբ հաշվարկված հարկային վճարումները 2016-2017թթ., մլն ՀՀ դրամ

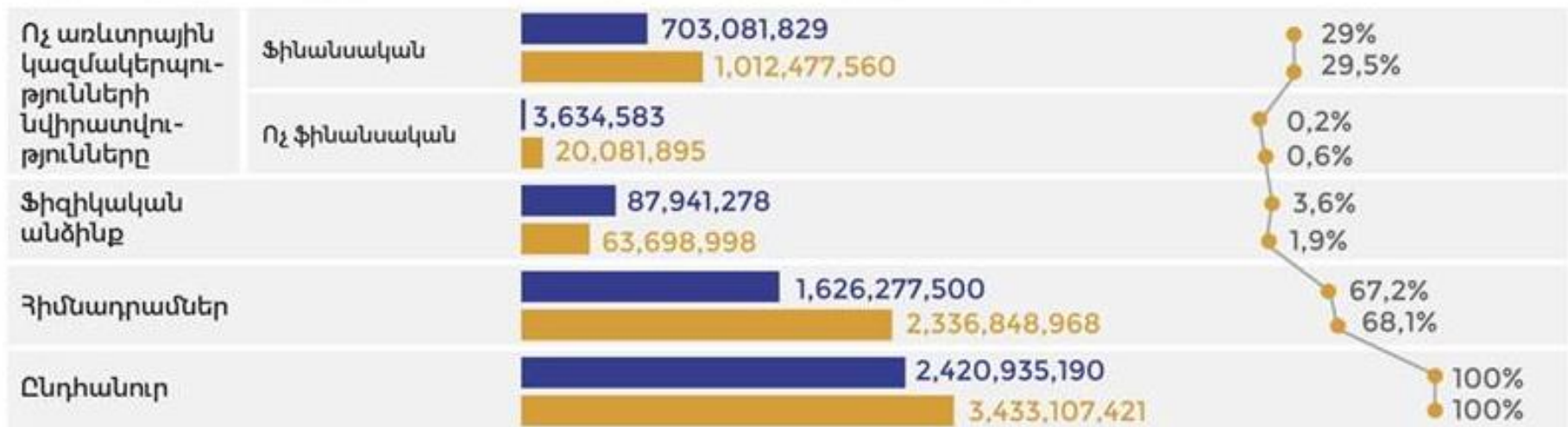

Ընդերքօգտագործողների կողմից համայնքներին կատարած փաստացի վճարումներ, ՀՀ դրամ

Աղբյուրը՝ մետաղական հանքաքար արդյունահանող ընկերությունների ԱճԹՆ հաշվետվություններ

Ընդերքօգտագործողների կողմից ոչ առևտրային իրավաբանական անձանց և ֆիզիկական անձանց տրամադրված նվիրատվությունները, նվիրաբերությունները կամ այլ ձևով կատարված անհատույց օտարումները, ՀՀ դրամ

Աղբյուրը՝ մետաղական հանքաքար արդյունահանող ընկերությունների ԱՃԹՆ հաշվետվություններ

■ 2016
■ 2017

ԱՃԹՆ ՍՏԱՆԴԱՐՏԻ 5-ԸՆԴ ՊԱՀԱՆՋ. Եկամուտների տեղաբաշխումները

Ամփոփ նկարագիր. ԱՃԹՆ-ն պահանջում է եկամուտների տեղաբաշխումների հետ կապված տեղեկությունների բացահայտումներ, որոնք շահագրգիռ կողմերին հնարավորություն կտան հասկանալու, թե ինչպես են եկամուտները մուտքագրվում պետական և, կիրառելիության դեպքում, տեղական կառավարման մարմինների բյուջեներ:

Եկամուտների տեղաբաշխումներին առնչվող ԱՃԹՆ-ի պահանջները ներառում են

- (5.1) եկամուտների բաշխումը,
- (5.2) տեղական կառավարման մարմիններ կատարվող փոխանցումները,
- (5.3) եկամուտների կառավարումը և ծախսերը:

ԵԿԱՍՈՒՏՆԵՐԻ ՏԵՂԱԲԱՇԽՈՒՄԸ

- ✓ Հայաստանի Հանրապետությունում, համաձայն պետական և համայնքների բյուջեների ձևավորման և ելքերի իրականացման կանոնակարգման, **բյուջեների կատարումն իրականացվում է միասնական դրամարկղի սկզբունքի հիման վրա:** Բյուջեի եկամուտների միասնականությունը անհնար է դարձնում ճշգրտել որևէ եկամուտի հետագա տեղաբաշխումը:
- ✓ «Հայաստանի Հանրապետության Բյուջետային Համակարգի Մասին» օրենքն ամրագրում է միայն այն պահանջը, որ **բնապահպանական ծրագրերի գծով պետական բյուջեով նախատեսվող ծախսերը չեն կարող պակաս լինել, քան այդ տարվան նախորդող երկրորդ բյուջետային տարվա բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների, իսկ 2020թ.-ից սկսած՝ բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարների գծով փաստացի մուտքերի հանրագումարը:**

ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՎՃԱՐՎՈՂ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՎՃԱՐԻ (ՀԱՐԿԻ) ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

Ընդերքօգտագործողի կողմից
Բնապահպանական հարկի վճարում ՊԲ

Հարկից մասհանումների կատարում և
ուղղորդում համայնքային բյուջե

ՀՕ-188, 15 մայիսի 2001թ.

ՀՀ ՕՐԵՆՔԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՎՃԱՐՎՈՂ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐԿԻ
ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Օ Ր Ե Ն Ք Ը

Ընդունված է 2001 թվականի մայիսի 15-ին

ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՎՃԱՐՎՈՂ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐԿԻ ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ
ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ
(վերնագիրը փոփ. 21.12.17 ՀՕ-269-Ն)

Հոդված 1. «Արմենիան Քափրը Փրոգրամ», «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ», «Ագարակի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ», «Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամփնի», «Ախթալայի լեռնահարատացման կոմբինատ», «Արարատցեմենտ», «Միկա-ցեմենտ», «Հրազդանի ՋԷԿ», «Երևանի ՋԷԿ», «Գաջեգործ», «Հայկական ատոմային էլեկտրակայան», «Նաիրիտ» գործարան և «Գաջ» փակ բաժնետիրական ընկերությունների, «Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն» և «Գեոպրոմայնինգ Գոլդ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների, «Մաքուր երկաթ», «Ասկե-Գրուպ» և Չարենցավանի «Չոլակենտրոն» բաց բաժնետիրական ընկերությունների (այսուհետ՝ ընկերություններ) կողմից վճարվող բնապահպանական հարկից մասհանումներ կատարվում և առանձին տողով արտացոլվում են այն համայնքների բյուջեներում, որոնց տարածքում նշված ընկերությունների գործունեությունը թողնում է վնասակար ազդեցություն:

Համայնքների ցանկը և բնապահպանական հարկից նրանց վարչական և ֆոնդային բյուջեներ մասհանվող գումարների չափերը յուրաքանչյուր տարվա համար հաստատվում են տվյալ տարվա պետական բյուջեի մասին օրենքով:
Ինստիտուցիոնալ տվյալ (ստատիստիկա՝ ստատիստիկա) բյուջեային տարվա բնագրում կատարվում են անհրաժեշտ

N 197-Ն, 27 փետրվարի, 2014 թ.

<p>Համարը N 197-Ն Տիպը Որոշում Սկզբնաղբյուրը ՀՀՊՏ 2014.03.12/11(1024) Հոդ.160 Ընդունող մարմինը ՀՀ կառավարություն Ստորագրող մարմինը ՀՀ վարչապետ Վավերացնող մարմինը Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը 22.03.2014</p>	<p>Տեսակը Հիմնական Կարգավիճակը Գործում է Ընդունման վայրը Երևան Ընդունման ամսաթիվը 27.02.2014 Ստորագրման ամսաթիվը 05.03.2014 Վավերացման ամսաթիվը Ուժը կորցնելու ամսաթիվը</p>
--	---

⊕ Կապեր այլ փաստաթղթերի հետ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ (ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ) ԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

27 փետրվարի 2014 թվականի N 197-Ն

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ (ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ) ԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է.**

1. Հաստատել բնապահպանական ծրագրերի մշակման (նախագծման) կարգը՝ համաձայն հավելվածի:
2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

**Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ**

2014 թ. մարտի 5
Երևան

S. Սարգսյան

N 1544-Ն, 26 սեպտեմբերի 2002թ.

«Վավերացնում եմ»
Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահ Ռ. Քոչարյան
9 հոկտեմբերի 2002 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

26 սեպտեմբերի 2002 թվականի N 1544-Ն

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՌԱՋՆԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՄԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՈՒ «ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՎՃԱՐՎՈՂ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐԿԻ ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔԻ 3-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԵՎ ԱՌԱՋԻԿԱ ՏԱՐՎԱ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՆՈՎ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԾՐԱԳՐՈՒՄ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ ԿՈՂՄԻՑ ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՆԵԼՈՒ ԿԱՐԳԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

(վերնագիրը լրաց., փոփ. 14.01.10 N 24-Ն, փոփ. 24.05.18 N 625-Ն)

«Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 3-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է.

(նախաբանը փոփ. 24.05.18 N 625-Ն)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
anticorruption center

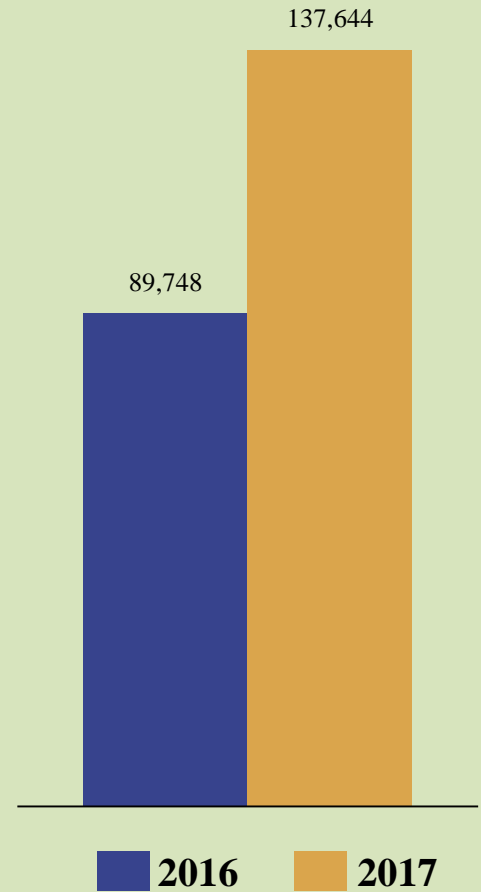
ENGAGED
CITIZENRY
RESPONSIBLE
GOVERNANCE

ECOLUR
NEW INFORMATIONAL POLICY IN ECOLOGY

ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

- ✓ Ըստ «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարների նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի, բնապահպանական վճարներից համայնքների վարչական և ֆոնդային բյուջեներ մուտքագրվող մասհանումները հանդիսանում են նպատակային միջոցներ և օգտագործվում են տվյալ համայնքների տարածքում բացառապես բնապահպանական ծրագրերի իրականացման համար:
- ✓ Համաձայն նույն օրենքի հոդված 3-ի՝ ծրագրի նախագիծը մշակվում է համայնքի ղեկավարի կողմից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, տվյալ մարզի կամ համայնքի զարգացման (սոցիալ-տնտեսական զարգացման) կամ շրջակա միջավայրի պահպանության տեղական գործողությունների ծրագրերի կամ այլ ծրագրային կամ ռազմավարական նշանակության հաստատված փաստաթղթերի հիման վրա:

2016-2017 թթ. ազդակիր համայնքներին հատկացված գումարը, հազար ՀՀ դրամ

Աղբյուրը՝ ՀՀ ԱՃԹՆ զեկույց, ըստ ՏԿԶՆ կողմից տրամադրված տեղեկատվության

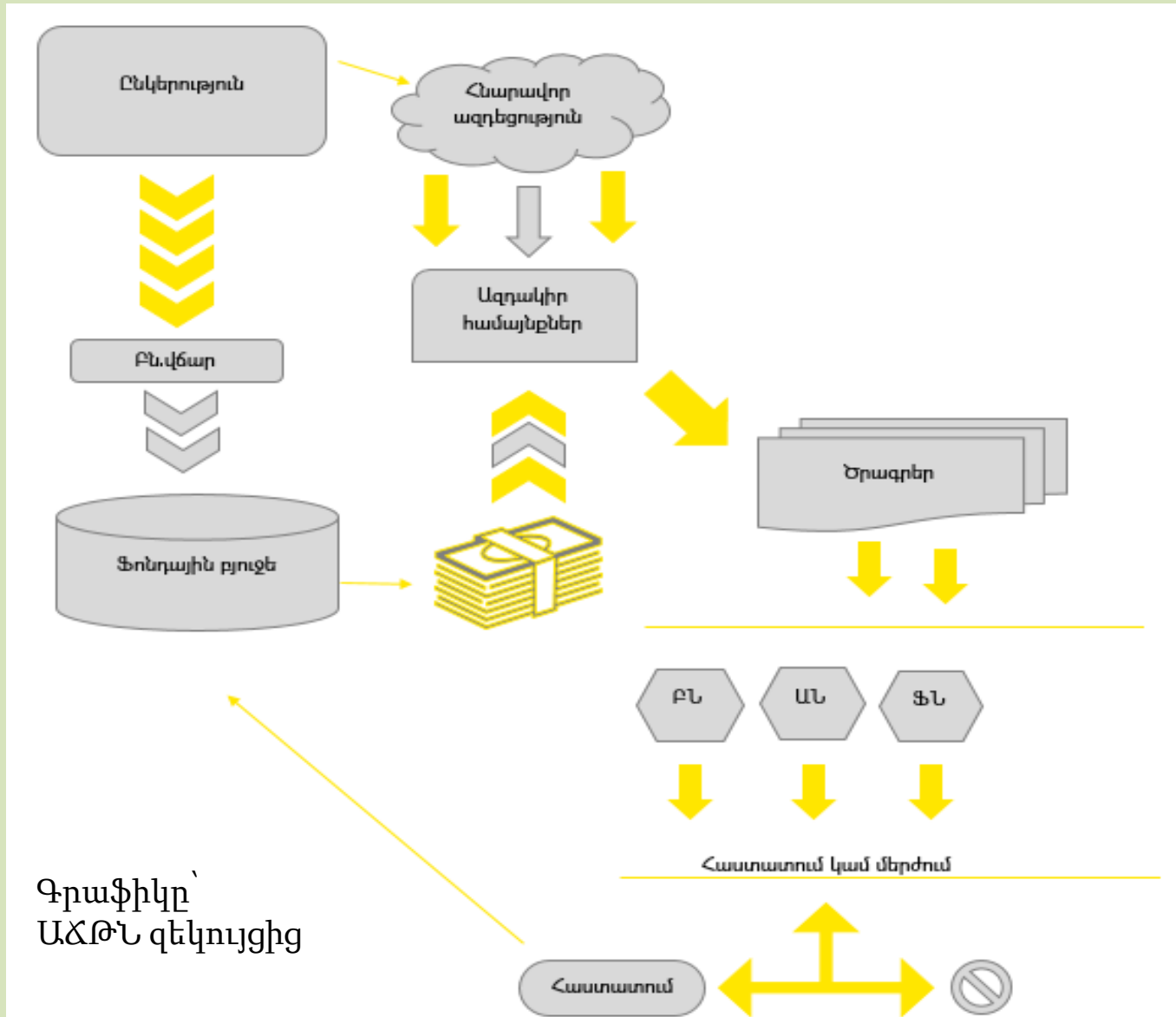

ԿԱՐԵՎՈՐ Է ԻՄԱՆԱԼ

Մասհանումներ կատարվում են Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքով սահմանված՝

- արտանետման անշարժ աղբյուրներից մթնոլորտային օդ վնասակար նյութերի արտանետման,
  - ջրային ռեսուրսներ վնասակար նյութերի և միացությունների արտահոսքի,
  - ընդերքօգտագործման, արտադրության և (կամ) սպառման թափոնների հատուկ հատկացված տեղերում տեղադրման և (կամ) պահման համար
- Բնապահպանական հարկի գումարներից:

Բնապահպանական վճարների վճարման և ազդակիր համայնքներին ֆինանսավորման տրամադրման գործընթացը

Գրաֆիկը՝
ԱՃԹՆ գեկույցից

ՔԱՅԼԵՐԻ ՀԱԶՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

- Ծրագրի նախագծի մշակում համայնքի ղեկավարի կողմից
- Ծրագրի նախագծի համաձայնեցում բնապահպանության և առողջապահության բնագավառներում լիազորված պետական մարմինների հետ
- Ծրագրի նախագծի ներկայացում ավագանու հաստատմանը
- Ֆինանսավորման համար մասհանումներից հատկացումների նախատեսման հարցով համապատասխան կարգով ծրագիրը ներկայացվում է ՀՀ պետական ֆինանսների կառավարման լիազոր մարմին
- Մասհանվող գումարների և ծրագրերի ցանկի ներառում պետբյուջե
- Գումարների նպատակային օգտագործում
- Ծրագրերի կատարման նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացվում է օրենքով սահմանված կարգով

**2016-2017 ԹԹ. ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԱԶԴԱԿԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՏԿԱՑՎԱԾ
ՍՈՒԲՎԵՆՑԻԱՆԵՐ ԵՎ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ
ԾՐԱԳՐԵՐ**

Անվանումը	2016 թ., ՀՀ դր	2017 թ., ՀՀ դր
Ընդամենը՝ Մեղրի համայնք	4 724 000	1 036 000
Առողջապահական միջոցառումներ՝ ք. Ագարակ	3 340 000	1 036 000
Առողջապահական միջոցառումներ՝ գ. Կարճևան	1 384 000	-

Աղբյուրը՝ ԱՃԹՆ զեկույց, Հավելված 4

Ինչպիսի՞ ծրագրեր կարող է ներկայացնել Ձեր համայնքը

✓ 1

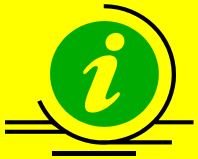

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Հ. Մովսիսյան

ԻՆՉՊԵՍ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼ ՀՀ ԱՃԹՆ-Ի ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻՆ

- ԵՂԻՐ ակտիվ և հետաքրքրված
- ՀԵՏԵՎԻՐ ԱՃԹՆ-ի վերաբերյալ տեղեկատվությանը

- ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԻՐ շահագրգիռ քաղաքացիական հասարակության հետ

- ՆԵՐԿԱՅԱՑՐՈՒ՜ հարցեր և առաջարկություններ ՀՀ ԱՃԹՆ ԲՇԽ-ի քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչներին

- ԴԱՐՁԻՐ ՀՀ ԱՃԹՆ-ի ակտիվ մասնակից

ՕՐԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

✓ 1

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ծրագրի համակարգող
Ինգա Զարաֆյան
ecolorpressclub@gmail.com

Ծրագրի փորձագետ
Հարություն Մովսիսյան
harutyunmovsisyan84@gmail.com

WWW.EITI.AM

eiti@gov.am

www.facebook.com/EITIArmenia/
[@EITIArmenia](https://www.instagram.com/EITIArmenia)

Նյութը պատրաստվել է «ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ-ի կողմից իրականացվող «Հանքարդյունաբերության ազդակիր համայնքները ԱՃԹՆ գործընթացի լիարժեք մասնակիցներ» ծրագրի շրջանակներում:

Ծրագիրն իրականացվում է ԱՄՆ ՄԶԳ-ի (USAID) աջակցությամբ Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն (ԹԻՀԿ) հասարակական կազմակերպության կողմից իրականացվող «Պահանջատեր հասարակություն՝ հանուն պատասխանատու կառավարման» ծրագրի շրջանակներում:

Այստեղ արտահայտված տեսակետները /կամ նյութի բովանդակությունը/ միմիայն հեղինակներինն են և պարտադիր չէ, որ արտահայտեն ԱՄՆ ՄԶԳ կամ ԱՄՆ կառավարության տեսակետները: